

DATUM
2017-08-29
ERT DATUM
2017-05-17

DIARIENR
2017/119-4
ER BETECKNING
Ju2017/04129/KRIM

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra och beivra (SOU 2017:37)

Sammanfattning av Statskontorets remissvar

Statskontoret anser att utredningens förslag i huvudsak bör genomföras. I vårt remissvar redovisar vi framförallt synpunkter på förslagen om att Försäkringskassan ska få ansvar för att utreda bidragsbrott och att utbetalningar från välfärdssystemen ska samlas vid en myndighet.

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att Försäkringskassan bör få i uppgift att utreda enklare bidragsbrott. Regeringen bör säkerställa att polisens utredningskapaciteten upprätthålls när den nya organisationen byggs upp.

Statskontoret delar utredningens bedömning att det krävs ett ökat informationsutbyte mellan statliga myndigheter, arbetslöshetskassorna och kommunerna för att minska omfattningen av de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen. Statskontoret avstyrker utredningens förslag om att det bör skapas en samordnad statlig funktion för utbetalningar från välfärdssystemen. Skälet är att förslaget sannolikt skulle medföra betydande kostnader och verksamhetsmässiga risker. Statskontoret föreslår att regeringen istället utreder om det finns andra sätt att komma tillrätta med att bidragsutbetalande myndigheter saknar information från andra utbetalare. En möjlighet som bör undersökas särskilt i detta sammanhang är om det går att samla information från de utbetalande myndigheterna i en gemensam databas.

Förslagen värnar om välfärdssystemens legitimitet

Statskontoret anser att de åtgärder som utredningen föreslår i huvudsak bör genomföras. Utredningen visar att brotten mot välfärdssystemen är omfattande och att ansvariga myndigheter har svårt att förhindra, upptäcka och beivra brott. Att brotten kan begås förklaras bland annat av att myndigheter har svårt att upptäcka när bidragstagare använder felaktiga uppgifter.

Flera av utredningens förslag innebär ett sämre skydd av bidragssökandes personliga integritet. Enligt Statskontoret är detta motiverat eftersom de nya

kontrollmöjligheter som utredningen föreslår behövs för att förhindra att välfärdssystemens legitimitet urholkas.

Försäkringskassan bör få i uppgift att utreda bidragsbrott

Statskontorets ställer sig bakom förslaget om att inrätta en särskild utredningsfunktion på Försäkringskassan med uppgift att utreda bidragsbrott. Genom att flytta över delar av Polisens utredningsansvar till Försäkringskassan kan regeringen säkerställa att de nya åtgärder som införs för att upptäcka brott också leder till att brott utreds och beivras.

Utredningen visar att Polisen endast utreder en mindre del av de anmälningar som andra myndigheter gör av misstänkta bidragsbrott. Statskontoret bedömer det inte som troligt att Polisen kan ge bidragsbrott högre prioritet de närmaste åren, givet myndighetens övriga utvecklingsbehov.¹

Polisen måste fortsätta att utreda bidragsbrott tills reformen är genomförd

Arbetet med att utreda bidragsbrott får inte stanna av under uppbyggnaden av den nya utredningsorganisationen. Detta kräver att regeringen är aktiv i sin styrning, bland annat genom direktiv till Polisen och Försäkringskassan att bedriva en nära samverkan. Den takt i vilken Försäkringskassan kan bygga ut sin utredningskapacitet bör vara styrande för Polisens möjlighet att dra ned på sin utredningsverksamhet.

Den brottsutredande verksamheten behöver en organisation som utgår från verksamhetens behov

Statskontoret anser att det är viktigt att regeringen ser till att Försäkringskassans brottsutredande verksamhet organiseras med hänsyn till verksamhetens behov av att göra fysiska besök och hur myndighetens förutsättningar att rekrytera nödvändig kompetens ser ut. Sannolikt kommer Försäkringskassan att behöva starta upp den nya verksamheten i olika etapper för att hinna rekrytera och utbilda de ungefär 200 medarbetare som föreslås ingå i organisationen. Skatteverkets erfarenheter av att organisera myndighetens skattebrottsenheter bör tas till vara i det kommande utredningsarbetet.

Utbetalningarna från välfärdssystemen bör inte centraliseras

Statskontoret avstyrker förslaget om att bygga upp en samordnad utbetalningsfunktion för att verkställa utbetalningar från välfärdssystemen. Anledningen är att Statskontoret bedömer att förslaget kommer att medföra alltför

---

¹ Statskontoret 2016:22 *Ombildningen till en sammanhållen polismyndighet. Del 1 om genomförandearbetet.*

höga kostnader. Dessutom finns det en risk för att det kan uppstå problem med att betala ut ersättningar vid uppstarten av en sådan funktion.

Förslaget kommer att kräva omfattande investeringar

De myndigheter som betalar ut ersättningar från välfärdssystemen har var och en lagt ned stora resurser på att utveckla verksamhetsanpassade administrativa it-system. Statskontoret ifrågasätter om det är kostnadseffektivt att göra den investering som krävs för att utveckla ett nytt myndighetsgemensamt administrativt lager i form av en gemensam utbetalningsfunktion. En sådan funktion ökar dessutom komplexiteten i myndigheternas it-system, vilket innebär risker för försämrad funktionalitet och högre handläggningskostnader.

Utbetalningar från välfärdssystemen måste fungera

Ett annat skäl till att Statskontoret avstyrker förslaget är att det finns en risk för att det kan uppstå problem med att utföra utbetalningar under genomförandet.² Sådana problem skulle kunna bli mycket kännbara för bidragsberättigade som inte får sina utbetalningar från välfärdssystemen i tid.

Regeringen bör pröva om samordnade kontroller kan genomföras på annat sätt

Statskontoret delar utredningens bedömning att det krävs ett ökat informationsutbyte mellan statliga myndigheter, arbetslöshetskassorna och kommunerna för att minska omfattningen av de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen.

Statskontoret rekommenderar regeringen att pröva om det istället går att bygga upp en databas som registrerar information om de utbetalningar som statliga myndigheter, arbetslöshetskassor och kommuner genomför. En sådan databas bör kunna användas för de myndighetsövergripande maskinella kontroller som utredningen efterfrågar. Informationen bör också kunna användas för att genomföra strategiska analyser av missbruk och fusk. Däremot kommer det inte att gå att bygga in automatiska stopp av verkställigheten av utbetalningar när felaktigheter upptäcks. Ansvariga myndighet kan dock få tillgång till information som gör det möjligt att stoppa nästa utbetalning och i vissa fall kräva tillbaka tidigare utbetalade bidrag.

---

² Statskontorets erfarenheter av stora it-projekt visar att det inte är ovanligt med inkörningsproblem. Se till exempel Statskontoret 2016:25 *Jordbruksverkets ökade kostnader för administration av EU-stöd*, Statskontoret 2014:25 *Grönt, gult eller rött ljus? Utvärdering av ändrad ansvarsfördelning för körkort* och Statskontoret 2013:23 *Styrningen av Polisens it-verksamhet*.

Tillförordnad generaldirektör Tony Malmberg har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Johan Wockelberg-Hedlund, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmberg

Johan Wockelberg-Hedlund